

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ   È È   **κατά ΕΛΛΑΔΑΣ**

(Προσφυγή αριθ.18375/03)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

23 Ιουνίου 2005

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

-Ακριβές αντίγραφο.

Στρασβούργο, 23.6.2005

(υπογραφή) S. NIELSEN – Γραμματέας Τμήματος

Στην υπόθεση   È È   **κατά Ελλάδας,**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε δικαστικό συμβούλιο αποτελούμενο από τους:

Κύριο Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, *πρόεδρο,*

Κύριο Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,
Κυρία F. ΤΥΛΚΕΝΣ,
Κύριο Ρ. ΛΟΡΕΝΖΕΝ,
Κυρία Ν. ΒΑΪΚ,
Κύριο Δ. ΣΠΙΕΛΜΑΝΝ,
Κύριο Σ.Ε. ΤΕΒΕΝΣ, *δικαστές,*

και τον κύριο Σ. ΝΙΕΛΣΕΝ, *γραμματέα τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 2 Ιουνίου 2005,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 18375/03) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, μία υπήκοος της οποίας, η κυρία È È («η προσφεύγουσα»), προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 29 Μαΐου 2003 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η προσφεύγουσα εκπροσωπείται από τον κ. Λ. Πανούση, δικηγόρο του συλλόγου της Αθήνας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Μ. Απέσσο, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Ζ. Χατζηπαύλου, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 24 Ιουνίου 2004, το Δικαστήριο κήρυξε την προσφυγή εν μέρει παραδεκτή και αποφάσισε να κοινοποιήσει την αιτίαση την ελκόμενη από την διάρκεια της διαδικασίας στην Κυβέρνηση. Επικαλούμενο το άρθρο 29 § 3 της Σύμβασης, αποφάσισε να αποφανθεί ταυτόχρονα επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

4. Η προσφεύγουσα γεννήθηκε το 1938 και είναι κάτοικος Αθηνών.

5. Στις 15 Μαρτίου 1994, η προσφεύγουσα κατέθεσε ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών μία αγωγή αποζημίωσης κατά του Νοσοκομειακού Κέντρου «Ανδρέας Συγγρός» που ειδικεύεται στις αφροδίσιες και τις δερματικές παθήσεις και την απασχολούσε ως καθαρίστρια. Αυτή ζητούσε διάφορα ποσά για μισθούς.

6. Στις 30 Δεκεμβρίου 1994, με προδικαστική απόφασή του, το δικαστήριο ανέβαλε την εξέταση της υπόθεσης μέχρις ότου περατωθούν οι άλλες διαδικασίες που είχαν αναληφθεί από την προσφεύγουσα για το ίδιο αντικείμενο (απόφαση αριθ. 2897/1994). Στις 12 Ιουνίου 1996, η προσφεύγουσα ζήτησε τον ορισμό μιας νέας δικασίμου. Αυτή έλαβε χώρα στις 5 Φεβρουαρίου 1997.

7. Στις 12 Ιουνίου 1997, το δικαστήριο δέχθηκε εν μέρει την αγωγή της προσφεύγουσας (απόφαση αριθ. 1679/1997). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε τον Ιανουάριο του 1998.

8. Στις 27 Μαΐου και τις 16 Ιουνίου 1998 αντίστοιχα, η προσφεύγουσα και το νοσοκομείο άσκησαν έφεση κατά της απόφασης αυτής.

9. Στις 26 Μαρτίου 1999, το Εφετείο Αθηνών εξαφάνισε την προσβληθείσα απόφαση και μείωσε τα ποσά που είχαν επιδικαστεί στην προσφεύγουσα (απόφαση αριθ. 2403/1999). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε τον Οκτώβριο του 1999.

10. Στις 17 Ιανουαρίου και στις 18 Φεβρουαρίου 2000 αντίστοιχα, η προσφεύγουσα και το νοσοκομείο άσκησαν αίτηση αναίρεσης.

11. Στις 27 Δεκεμβρίου 2002, ο Άρειος Πάγος εξαφάνισε την αναιρεσιβληθείσα απόφαση και παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Εφετείου (απόφαση αριθ. 1762/2002). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε τον Φεβρουάριο του 2003.

12. Από τον φάκελο δεν προκύπτει ότι η προσφεύγουσα έχει μέχρι σήμερα επαναλάβει την δίκη ενώπιον του Εφετείου (το οποίο, σε κάθε περίπτωση, θα απορρίψει την αγωγή της προσφεύγουσας σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Αρείου Πάγου).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

13. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας», όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

14. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η διάρκεια της διαδικασίας δεν ήταν υπερβολική και ότι τα επιληφθέντα δικαστήρια αποφάνθηκαν μέσα σε λογικές προθεσμίες. Υποστηρίζει εξάλλου ότι η προσφεύγουσα δεν ήταν ιδιαίτερα επιμελής στην διεξαγωγή της διαδικασίας. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει τέλος ότι, από την συνολική διάρκεια της διαδικασίας, θα πρέπει να αφαιρεθούν επίσης τα διαστήματα των θερινών διακοπών (από την 1η Ιουλίου μέχρι τις 15 Σεπτεμβρίου εκάστου έτους).

15. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 15 Μαρτίου 1994, με την κατάθεση της αγωγής ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, και περατώθηκε στις 27 Δεκεμβρίου 2002, με την

απόφαση αριθ. 1762/2002 του Αρείου Πάγου. Επομένως διήρκεσε οκτώ χρόνια, εννέα μήνες και δώδεκα ημέρες για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

16. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει εξάλλου ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

17. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και του αντικειμένου της διαφοράς για τον ενδιαφερόμενο (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

18. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε την πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση *Frydlender*).

19. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Πράγματι, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, ακόμη και αν η προσφεύγουσα είναι υπεύθυνη για κάποιες καθυστερήσεις, πρέπει να επισημανθεί ότι, προκειμένου περί διάρκειας μεγαλύτερης των οκτώ ετών για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας, η βραδύτητα της διαδικασίας είναι απότοκος κατά κύριο λόγο της συμπεριφοράς των αρχών και των

επιληφθέντων δικαστηρίων. Βεβαίως, το Δικαστήριο δεν λησμονεί ότι το Μονομελές Πρωτοδικείο υποχρεώθηκε να αναβάλει την εξέταση της υπόθεσης μέχρις ότου περατωθούν οι άλλες διαδικασίες που είχε εισαγάγει η προσφεύγουσα για το ίδιο αντικείμενο. Εν τούτοις, επιβεβαιώνει εκ νέου ότι τα συμβαλλόμενα Κράτη είναι υπεύθυνα να οργανώσουν το δικαστικό σύστημά τους κατά τρόπο ώστε τα δικαστήριά τους να μπορούν να εγγυηθούν σε καθένα το δικαίωμα να λάβει μία τελεσίδικη απόφαση πάνω στις αμφισβητήσεις που σχετίζονται με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του αστικής φύσεως μέσα σε λογική προθεσμία» (*Comingersoll S.A. κατά Πορτογαλίας* [GC], no. 35382/97, § 24, CEDH 2000-IV). Έτσι, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του πάνω στο ζήτημα αυτό, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, εν προκειμένω, η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

20. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

21. Η προσφεύγουσα αξιώνει 40.000 ευρώ για την ηθική βλάβη που υποστηρίζει ότι υπέστη.

22. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το αιτούμενο ποσό είναι υπερβολική και ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε αφ'εαυτής μία επαρκή δίκαιη αποζημίωση.

23. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η προσφεύγουσα υπέστη μία βέβαιη ηθική βλάβη. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, της επιδικάζει 1.000 ευρώ για την αιτία αυτή, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο.

B. Εξοδα και δικαστική δαπάνη

24. Η προσφεύγουσα ζητεί επίσης 5.321 ευρώ για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου. Δεν προσκομίζει κάποιο τιμολόγιο, αλλά μόνον ένα αναλυτικό σημείωμα εξόδων, δακτυλογραφημένο και υπογεγραμμένο από τον δικηγόρο του, στο οποίο αναγράφεται το ίδιο αυτό ποσό.

25. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι το αιτούμενο ποσό είναι υπερβολικό και αδικαιολόγητο. Εκτιμά ότι το ποσό που θα επιδικαστεί για την αιτία αυτή δεν θα μπορούσε να υπερβεί τα 500 ευρώ.

26. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης στη βάση του άρθρου 41 προϋποθέτει την απόδειξη της πραγματικότητας και της αναγκαιότητάς τους και, επιπλέον, του εύλογου χαρακτήρα του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], no. 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI).

27. Εν προκειμένω, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που έχει στη διάθεσή του και των πιο πάνω αναφερομένων κριτηρίων, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικάσει στην προσφεύγουσα 500 ευρώ για την αιτία αυτή, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

28. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* το υπόλοιπο της προσφυγής παραδεκτό.
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.
3. *Αποφαίνεται* ότι:
  - α) το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 1.000 (χίλια) ευρώ για ηθική βλάβη και 500 (πεντακόσια) ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο,
  - β) από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.
4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης αποζημίωσης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 23 Ιουνίου 2005 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

(υπογραφή)

Søren NIELSEN
Γραμματέας

Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου

εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 26 Μαΐου 2005

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροτσόπουλος